

İZMİR'den

HİKMET ÇETİNKAYA

Tarih

Yağması

İZMİR — Binlerce yıllık bir uygarlığın nasıl yağmalanıp yurtdışına götürüldüğünü anlatıyor arkadaşımız Özgen Acar. Uygarlığın beşiği Anadolu'daki tarih yağması dün olduğu gibi bugün de sürüp gidiyor.

Kültür politikası olmayan bir ülkede, üzerinde yaşadığı (Arkası Sa. 13, Sü. 5'te)

(Baştarafı 1. Sayfada)

ğımız ilk çağ uygarlığını bize ne tarih kitaplarında öğrettiler, ne de geçen zaman dilimindeki yaşamımızda...

O yüzden gelin bugün sizinle birlikte bir Troya ve İyonya gezisi yapalım. Soluk bir albümden, daha önce yazılmış çizilmiş, ama değerinden hiçbir şey yitirmemiş eski sayfaları karıştıralım...

Erdek Açık hava Müzesi'nden "Zeus başı" ve "Genç bir adam" heykeli çalınmış.

Sanki ilk kez oluyor!

Binlerce yıllık tarihi içine gömer Kazdağ'ı etekleri. Yumun gözlerinizi de şu başı kaçırılan Zeus'u anlatalım...

Denizlerin piri Nereus'un kızı Tetis'le, Pitya Kralı Peleuz'un düğünü varmış tanrılar dağı Olimpos'ta. Tanrılar, ağızlarının tadını kaçırmaması diye, Nifak Tanrısı Eris'i çağırmamışlar şölene. Gelgelelim, Nifak bu, boş durur mu? Üzerinde "en güzele" yazılı bir altın elmayı atıvermiş şölen sofrasına.

Her biri kendisinin en güzel olduğuna inanan üç tanrıça: Hera, Atena ve Afrodit aynı anda uzanmışlar altın elmaya. "Elma benimdir", "Hayır benim", "En güzel benim" yollu başlayan tartış-

ma kavgaya dönmek üzereymiş. Neredeyse tanrıçalar tanrıça olduklarını unutup saç saça baş-baş birbirlerine girecekler.

Sonunda Zeus'a başvurmuşlar:

— Sen ki, demişler, tanrılar tanrısıdır, insanların atasısın, içimizde en güzel kimse, altın elmayı ona ver!

Zeus n'apsın? Aşağı tükürse sakal, yukarı tükürse bıyık. Öyle ya, Hera karısı, Atena kızı. Afrodit de az-buz güzel değil.

-Buyruğum odur ki diye başlamış söze Zeus; Kilavuz Tanrı Hermes, tanrıçalarla elmayı alsın İda (Kaz) Dağı'nda sürülerini otlatmakta olan Troya Kralı Priamos'un oğlu çoban Paris'e götürsün. Benim adıma seçimi Paris yapsın.

Hermes, elma ile tanrıçaları almış, varıp bizim Kaz Dağı'na çobanlık etmede olan Paris'i bulmuş. Paris o ara su perisi Oinoe ile sevişirmiş. Hatta, ulu bir çınarın gövdesine şöyle yazmış Paris:

"Paris Oinoe'siz yaşayabilirse bir gün

Ksantos suyu kaynağına geri aksın..."

Hermes iletmış baştanrı Zeus'un buyruğunu Paris'e. Buyurmuş Zeus, kabul etmemek olur mu? Söylence böyle uzayıp gider...

★

Teos bir kültür kenti binlerce yıl önce. Yağmalana yağmalana bir şey kalmamış günümüzde. Teos'ta İ.Ö. 100 yıllarında Aristo kitaplığını büyük paralar harcayarak koruyan Apellikon yaşamıştı.

Sanatçılar ve bilim adamları Teos'ta yetişiyor. Özellikle tiyatro sanatçıları büyük ilgi görüyor bu kentte.

Seferihisar'da bir öğle yemeği yedik ve oradan Klazomenai (Urla) kentine geçtik. Birçok uygarlığa beşiklik etmiş bir kent Klazomenai. En eski kent olarak bilinen 1. Truva kentiyile çağdaş

bir yerleşim olduğu yapılan kazılar sonucu ortaya çıkmış. İ.Ö. 3000 yıllarından, İ.S. 400, yani Roma devri yıllarına dek kesintisiz süreklilik gösteren kültür kalıntılarına sahip bir kent olarak biliniliyor burası.

Eğer imar planı çıkmasaymış buralarda kazı yapma olanağı bile bulunamayacaktı. Çok geniş bir zaman dilimi içinde pek çok kültürün izlerini taşıyor. Yerleşim alanları ise Karantina Adası'yla sahil kesimini kapsıyor. Kentin diğer bir özelliği ise, İ.Ö. 6. yüzyıldan itibaren düzenli bir kent planına sahip oluşu.

546'da ise Pers istilası ardından 499'daki Perslere karşı İyonya ayaklanması sırasında halkın Karantina Adası'na sığındığı, kazılar sonunda elde edilen bulgularla kesinlik kazanıyor. Tarih öncesi (İ.Ö. 3000-1000) dönemlerine ait olan kent ise 1. Truva kentinin surlarına boy ölçüşebilecek boyutlarda ve sağlamlıkta bir duruma sahip.

Klazomenai (Urla) kentinin keramik üretiminde önemli bir yeri olduğu yine kazılar sonucu ortaya çıktı. Usta keramikçiler burada yetişmiş. Keramik fırınları günümüze dek gelmiş. Dünya müzelerini bugün Klazomenai'den kaçırılmış lahithler ve keramikler süslüyor.

Urla iskelesinden denizi seyrederiz. Arkamızda bembeyaz Urla evleri. İleride ise üstünkörü doğaya dikilmiş konutlar.

Sık sık gördüğümüz pideci ve lahmacuncu fırınları.

Bir zamanlar insan elleri çamuru yoğurup keramik yapıyordu. İşte bu yüzden keramik fırınları vardı.

Şimdi ise insan eli hamuru yoğurup pide ve lahmacun yapıyor. İnsanlar tahılı yesin, aptal olsun diye mi ne?

Arkadaşımız Özgen Acar'ın "Çalınan Tarih Nasıl Satıldı?" incelemesi yazısını okurken bir çırpıda aklımıza gelen "tarih yağması"nın dününü ve bugününü anımsadık böylece...

K!

deyin,

lanıldığı Yerler:

kalınlığında
rüzar döşeme
m kalınlığında
Çatılarda 6-8 cm